

Abadía de Sant Josep de Clairval

Carta de l'hivern 2012,
Nadal

Estimats Amics,

UNA església és l'única cosa digne de representar el que sent un poble, ja que la religió és el que hi ha de més elevat dintre l'home». Paraules de l'Antoni Gaudí, arquitecte de la basílica de la Sagrada Família de Barcelona. Durant la dedicació d'aquest temple, el 7 de novembre de 2010, el Papa Benet XVI va remarcar: « En una època en què l'home pretén edificar la seva vida d'esquenes a Déu, com si no tingués res més a dir-li, la consagració d'aquesta església de la "Sagrada Família" és un esdeveniment de gran significat. A través de la seva obra, en Gaudí ens ensenya que Déu és, de veritat, la mesura de l'home, que el secret de la veritable originalitat consisteix, tal i com ell deia, a retornar a l'origen, que és Déu. Obrint, d'aquesta manera, el seu esperit a Déu, el genial arquitecte ha estat capaç de crear, en aquesta ciutat, un espai de bellesa, de fe i d'esperança, que condueix l'home a la trobada del que és la mateixa bellesa i veritat ».

Antoni Gaudí

Drets reservats

L'Antoni Gaudí va néixer el 25 de juny de 1852 a Reus; fou el cinquè fill d'en Francesc Gaudí i Serra i de l'Antonieta Cornet i Bertran. Tindrà la pena de perdre, de manera prematura, tots els seus germans i germanes. La successió d'aquests dols, probablement expliqui l'empremta de gravetat pròpia del temperament d'en Gaudí. Per la banda del seu pare, l'Antoni ve d'una antiga família d'artesans calderers. El fet de veure al taller patern el treball del coure, dóna al jove Antoni, el costum de « pensar en tres dimensions ». Des de la seva infantesa, l'Antoni pateix reumatismes, que no l'abandonaran mai més. Aquesta malaltia l'obliga a passar llargues temporades en la solitud d'una petita propietat que té la família a Riudoms, prop de Reus. Allà els seus ulls capten la llum mediterrània i les més pures imatges de les roques, de les plantes i dels animals; sempre admirarà la natura com una meravellosa mestra. L'Antoni no és pas un alumne particularment brillant, però rep una sòlida formació espiritual a l'Escola Pia de Reus.

L'únic objectiu

Durant el curs escolar 1868-69, el noi s'instal·la a Barcelona per seguir els estudis a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura. Se'ls paga treballant per enginyers i arquitectes de renom. A més, freqüenta les classes de Filosofia, d'Estètica i d'Història a la Universitat, i s'interessa pel món de la cultura. Des del seu punt de vista, l'art s'ha d'inspirar en les lleis i els models observats a la natura, l'obra del Creador, on resplendeixen la Veritat i la Bellesa. Aquesta recerca de la bellesa esdevé l'únic

objectiu de la seva vida. A l'any 1878, obté el títol d'arquitecte.

Tot treballant en la construcció d'una cooperativa, coneix una mestra que fa classe als fills dels treballadors. Passen llargues estones entretenint-se junts. Després d'haver dubtat força temps, l'Antoni es decideix a parlar-li de festejar, però la noia li confessa, sentint-ho molt, que ja està compromesa. El jove decideix, aleshores, lliurar-se amb cos i ànima al Senyor, quedant-se solter. Tindrà cura del seu pare en la seva llarga vellesa, així com d'una neboda orfe i malaltissa.

L'Antoni va fer, per encàrrec d'un fabricant de guants de luxe, una original vitrina per a l'Exposició Internacional de Paris (1878). Quan el comte Güell, home de gran cultura i una de les grans fortunes de Barcelona s'assabenta que aquesta obra d'art ha estat creada a la seva ciutat, busca la identitat del seu autor. Llavors neix una gran amistat entre els dos homes. Sense esperar més, el comte encarrega a l'artista la construcció d'una sèrie de mobles, i més tard de nombroses construccions, de les que destaca la de l'extraordinari parc Güell. L'Antoni esdevé, també, amic íntim de Monsenyor Torras i Bages, bisbe de Vic, la causa de beatificació del qual ja està iniciada; també va ser amic dels bisbes de Mallorca i d'Astorga, així com d'altres ments brillants de l'època, tots ben conscients de que « Catalunya serà cristiana o no serà ». Gràcies a l'amistat d'aquests eclesiàstics, en Gaudí comprèn en profunditat l'esperit de la litúrgia i de

la doctrina social de l'Església. Des de la seva joventut l'home de Déu es mostrà molt sensible als problemes socials de la seva època, sobretot per les condicions de vida dels obrers. Ràpidament s'adona que les profundes contradiccions socials del seu temps no poden trobar solució en les utopies materialistes, sinó només posant en pràctica la doctrina social cristiana.

En Gaudí mai no va publicar cap llibre. De totes maneres, va deixar nombrosos apunts relatius als treballs d'arquitectura i de decoració. Però, es pot dir que va ser un dels millors escriptors de la història, no pas sobre paper, sinó sobre la pedra. Tampoc va donar conferències, però moltes vegades comentarà el seu temple de la Sagrada Família als visitants, i compartirà amb els seus col·laboradors i deixebles, tota una sèrie de reflexions impregnades de saviesa humana i cristiana. Apassionat per l'estètica, es decanta sobre l'enigma de la bellesa i comprèn que és a causa d'allò que la constitueix (és a dir, el mateix Déu) que les coses boniques, són boniques. Estima que «la bellesa és l'esplendor de la veritat; sense veritat, no hi ha art. L'esplendor atreu a tothom perquè l'art és universal».

A l'homilia del 7 de novembre de 2010, el Papa Benet XVI assenyalava: «La bellesa és, en realitat, la gran necessitat de l'home; és l'arrel de la qual sorgeixen el tronc de la nostra pau i els fruits de la nostra esperança. La bellesa és, també, reveladora de Déu perquè, com Ell, l'obra bonica és pura gratuïtat, convida a la llibertat i arrenca l'egoisme».

El despertar dels cors

A Catalunya, el segle XIX és un segle de profunds trasbalsos socials. Una febre anticlerical castiga l'Església i la persegueix. Josep Bocabella, un llibreter de Barcelona molt devot de Sant Josep, rep la inspiració d'alçar un Temple consagrat a la Santa Família de Natzaret per l'expiació dels pecats de l'home de la seva època. Desitja amb això, donar testimoni de l'amor a Déu i al seu fill JESÚS, d'acord amb l'espiritualitat del Pare Manyanet, el sant trempolí. Crea doncs una subscripció i nombrosos cristians s'apunten al seu projecte «per tal que es desperti la tebiesa dels cors adormits, que es desperti la Fe, que s'escalfi la Caritat i, així, el Senyor tingui pietat del país». L'obra no triga en començar, però ben aviat una greu desavinença s'interposa entre Bocabella i el seu arquitecte, abandonant aquest darrer el projecte. Una nit, la tia d'en Bocabella té un somni: ha vist l'arquitecte que construirà la Sagrada Família; és un jove amb els ulls blaus« Sense donar importància a aquest somni, en Josep es presenta en un despatx d'arquitectes. Quan obre la porta es troba, cara a cara, amb un noi, els ulls blaus del qual li produeixen un gran sobresalt. A Catalunya, llavors, els ulls blaus no eren massa freqüents. Aquest jove arquitecte es diu Antoni Gaudí. Les concepcions d'en Bocabella són de caire estrictament clàssic, però s'inclina, sense dubtar-ho, per les més altes expectatives de Gaudí.

Convençut que sense sacrificis és impossible dur a terme qualsevol obra, l'Antoni Gaudí abandona la vida fàcil en la que ha gaudit com a jove arquitecte de gran prestigi; intensifica la seva pregària i s'abandona a un ascetisme molt exigent. «Aquest Temple és un temple expiatori, diu ell. Això significa que es nodreix de sacrificis». Des de la Quaresma de l'any 1894, dejuna d'una manera tan severa que les seves privacions el condueixen a les portes de la mort. Cal que el seu amic, el bisbe Torres i Bages intervingui i el convenci que prengui aliments. «La vida és amor i l'amor és sacrifici, assenyala l'Antoni. Si observem que en una casa hi ha vitalitat, és perquè hi ha algú que se sacrifica. Aquest algú, de vegades és un criat, una criada» El gran amor a Déu i al pròxim que manifesta l'Antoni, té la seva arrel a l'amor a la Creu. Ell mateix corona els seus treballs, religiosos o bé profans, amb una creu de quatre braços, que tot sovint porta les sigles de la Sagrada Família: «JMJ» (JESÚS, MARIA, JOSEP).

Tots tenen un lloc

Per en Gaudí el temple de la Sagrada Família és com una síntesi de la doctrina catòlica. Hi estaran representats la Creació del món, el treball de l'home a la terra, el pas del regne de les tenebres al Regne de la Llum, els misteris de la vida de Crist, els set sagraments, els set dons de l'Esperit Sant, les Benaurances, la mort, el Purgatori, el Judici final, l'Infern i el Cel. Aquesta "catedral" de gairebé 100 metres de llarg serà construïda en una planta en forma de creu llatina, cinc naus i tres façanes. Les naus estan separades les unes de les altres per columnes inclinades, formant un arc parabòlic. Tots els suports convergiran cap al centre per donar estabilitat a l'edifici. En Gaudí ha concebut aquesta tècnica innovadora a fi i efecte que les divuit torres previstes d'una alçada de 98 a 170 metres, puguin resistir bé les inclemències del temps, així com els moviments de terra. L'obra d'en Gaudí estarà oberta a tothom: «El pòrtic ha de ser tan gran, diu, no pas per l'home individual, sinó per tota la humanitat, perquè tots tenim un lloc en el nostre Creador».

«Gaudí, constata Benet XVI, ha volgut fer visible que la inspiració li venia dels tres grans llibres que el nodrien com a home, com a creient i com a arquitecte: el llibre de la natura, el llibre de la Sagrada Escripura i el llibre de la Litúrgia. Així, ha unit la realitat del món i la història de la salvació, tal com ens explica la Bíblia i ens presenta la Litúrgia. A l'edifici sagrat hi ha introduït pedres, arbres i la vida humana, a fi i efecte que tota la creació convergeixi en la lloança divina, però, al mateix temps, ha col·locat a l'exterior els retaules, per mostrar als homes el misteri de Déu revelat en el naixement, la passió, la mort i la resurrecció de JESUCRIST. D'aquesta manera, de forma genial col·laborà en la configuració d'una consciència humana aferrada al món, oberta a Déu, il·luminada i santificada per Crist.»

Sobre l'enorme obra de construcció de la Sagrada Família, en Gaudí instaurà una meravellosa fraternitat. Encara no existeix la seguretat social, i els obrers treballen fins a la fi de les seves vides. La bondat intel·ligent i el sentit previsor del Mestre el va fer establir un mètode d'ajuda pels obrers. Consistia en treure una petita part del sou de cadascun per pagar el del treballador que es posava malalt. Els treballadors l'estimen tant que quan parlen d'ell li diuen « Pare »; en Gaudí no ho sabrà mai. La seva bondat és enorme. Un dia, un escultor, es presenta a l'obra sense haver pogut dormir durant tota la nit. L'arquitecte li diu: « Quan el cos en té necessitat, el primer que cal fer és reposar. – Si, respon l'escultor, ho faré quan arribi a casa. – No, s'ha de fer ara ». I l'escultor ha d'oïr. La bondat d'aquest pare se suma, no obstant, a un sentit molt agut de la justícia. Un dels seus clients no vol abonar-li els endarreriments dels seus honoraris. En Gaudí acudeix, sense dubtar, als tribunals i, guanyat el procés, ofereix els diners a una comunitat de religioses. En col·laboració amb el rector de la parròquia, dissenya i finança amb els seus propis estalvis, la construcció d'una escola per als fills dels paletes i els de les famílies més humils del barri. « Els pobres, deia, sempre han de trobar acolliment a l'Església, que és la caritat cristiana ».

Gaudí és conscient del seu temperament geniüt que es tradueix per paraules tallants. Ho diu així: « Amb el temperament que tinc, no tinc cap més solució que dir les coses tal com les veig. Veritablement, la gent hi pateix. » Afegirà: « La meua força de voluntat m'ha fet superar tots els obstacles, però s'ha encallat en una sola cosa: la reforma del meu temperament ». Tot plegat, no li impedeix estar satisfet dels seus projectes fets realitat, i no perd el sentit de l'humor.

Prop d'ell

Un dia, durant una visita a l'hospital, en Gaudí, acompanyat per un escultor, una Germana el porta al costat d'un moribund que no té família. Els dos homes es posen al costat del malalt, preguntant-li a cau d'orella fins el seu darrer alè. « La devoció d'aquest moribund, dirà l'arquitecte, m'ha suggerit que la Sagrada Família estava al seu costat. Penso que podríem representar l'escena al claustre del Temple ». Fa un croquis en el lloc: l'Infant JESÚS s'inclina en els braços de la seva Mare somrient per acaronar el moribund, i sant JOSEP, als peus del llit, contempla l'escena.

En Gaudí aprofita les capacitats de cadascú: « El treball és el fruit de la col·laboració, i aquesta només pot tenir lloc sobre la base de l'amor. L'arquitecte ha d'utilitzar tot allò que els seus col·laboradors saben i poden fer. S'ha de valorar la qualitat específica de cadascú. Cal integrar, sumar tots els esforços i animar-los quan es desanimen. És així que es treballa amb alegria i amb aquesta seguretat que brota de la plena confiança que suscita l'organitzador. Cal saber que els inútils no existeixen. Tothom és útil segons les seves pròpies capacitats. És

suficient descobrir les de cadascú. » També en les seves obres, en Gaudí gaudeix integrant els residus de les forges, les coses que semblaven inútils (el trencadís, ampelles de vidre de color). El geni català estimava la feina ben feta i buscava la perfecció. Ho diu així: « Generalment la gent, quan fa alguna cosa, i el treball la satisfà, renúncia a progressar i es contenta amb el resultat obtingut; és un error: quan una obra està en el camí de la perfecció, s'ha de retocar fins que sigui perfecta ». Diu, per experiència pròpia, que és estrany arribar a un resultat excel·lent a la primera. També, quan s'imposen demores, respon: « El meu client no té pressa »; de fet, considera que el seu únic client és el mateix Déu. De totes maneres, si s'adona d'un error a l'execució del treball dels seus col·laboradors, els corregeix amb una gran delicadesa, dient, per exemple: « No hem pas estat ben entesos, tornarem a provar-ho ».

Un pas que costa

Després de la mort prematura de la seva neboteta, a l'any 1912, i de la del seu pare, en Gaudí diu: « No tinc res més. Ara ja em puc lliurar totalment al Temple de la Sagrada Família ». Viu sol a la seva casa del parc Güell, més tard, a l'octubre de 1925, es trasllada per residir a l'obra de la Sagrada Família. La seva vestimenta és pobre; els seus àpats estan formats bàsicament per fruits secs i llet de cabra amb llimona. Destina tots els seus honoraris a l'obra de la basílica. Quan la crisi econòmica es deixa sentir, va a demanar caritat per poder pagar els seus obrers; però fer aquest pas li costa molt. Un dia una dona pobre li dóna una pesseta, quantitat ínfima, que diposita, ben content, al tronc del Temple. Un altre dia, s'aixopluga de la pluja sota un balcó; un home que passava el va confondre per un veritable pobre, donant-li dues pessetes d'almoïna que seguiran el mateix camí. La pobresa d'en Gaudí li costa alguns menyspreus. Quan la Infanta Isabel va anar a visitar la Sagrada Família, en Gaudí s'hi presentà i els guàrdies reials, veient aquest home vestit de manera tan pobre, el fan fora. Els seus col·laboradors diuen: « Mira que són estúpids aquests guàrdies! – No, afegix en Gaudí, fan la seva feina ». De vegades el confonen amb el sagristà, i humilment els assabenta dels horaris dels oficis. L'expressident de la República Espanyola, Francesc Pi i Margall, un dia va anar a visitar la Sagrada Família. Baixa a la cripta que ja està oberta al culte, i en Gaudí li ofereix, amablement, aigua beneïda. El senyor Pi, anticlerical, fa veure que no ho ha vist, però en Gaudí insisteix: « Senyor Francesc, si us plau... » I, vet aquí que Pi i Margall se sorprenen davant de tothom, i fa un bon signe de la creu.

Un altre dia, arriba el Rector de la Universitat de Salamanca, Miguel de Unamuno, gran escriptor, esdevingut agnòstic angoixat. Al davant de la façana de la Nativitat, on hi ha gran quantitat de símbols cristians, li diu a l'arquitecte: « Vostè, un home tan intel·ligent, encara creu en aquestes coses! ». En Gaudí no va pas reaccionar. Més tard se sent l'Àngelus: en Gaudí interromp la conversa, es treu el barret i, sense cap respecte

humà, es posa a resar de manera molt devota; i després diu: « Laus Deo! Us desitjo a tots una bona nit! ». Un visitant, admirant aquesta mateixa façana, adornada amb gran quantitat d'elements naturals, exclama: « Però si és un cant a la natura! – Si, respon en Gaudí, però sobretot a la creació! ». Mostrant que tots aquests vegetals i animals estan representats plens de vida i de moviment: la natura creada forma, així, la cort del seu Creador.

Cada dia, l'Antoni assisteix a Missa i se submergeix dintre la lectura de l'Evangeli d'on treu la inspiració per realitzar els personatges que hi ha a la Sagrada Família. Quan esmenta l'Evangeli, tothom s'impressiona, inclosos els no creients. Per ell, « l'home sense religió és un home mutilat. Per fer les coses ben fetes, d'entrada, és necessari l'amor, i tot seguit, només cal la tècnica ». Apassionat del cant gregorià, segueix unes classes al Palau de la Música de Barcelona. Quan se li pregunta quina és la raó d'aquest interès, respon: « Vinc aquí per aprendre arquitectura! » Els cors de la Sagrada Família estan previstos per acollir al voltant de 3000 cantaires, car l'arquitecte està convençut que el futur pertany a l'Església. Sap que totes les savieses, tots els esforços de l'home per apropar-se a Déu, troben el seu fi en Crist. La seva arquitectura és un testimoni molt brillant d'aquesta convicció: ha utilitzat reminiscències d'altres tradicions i cultures, com per a fer-ne el peu que suporta la Creu. Quan guia els visitants per l'obra de l'edifici, les seves explicacions constitueixen una excel·lent lliçó de la doctrina cristiana. Moltes persones de diverses religions, bàsicament budistes i sintoistes,

s'han convertit al catolicisme al posar-se en contacte amb en Gaudí o amb la seva obra.

Segons el seu desig

El 7 de juny de l'any 1926, cap a les 18 hores, al sortir de l'obra, en Gaudí és atropellat per un tramvia. Confós per un pidolaire, és conduït a l'hospital de la Santa Creu, regentat per religioses al servei dels pobres. Hi rep la unció dels malalts. Quan descobreixen la seva identitat, els equips mèdics més competents proposen els seus remeis; però ja és massa tard. El 10 de juny mor en Gaudí, pobre tal i com havia desitjat, després de pronunciar aquestes últimes paraules: « Déu meu, Déu meu! ». Els seus funerals es converteixen en un gran dol públic, on tothom hi assisteix, des de les autoritats civils i eclesiàstiques fins a la gent més humil. És enterrat a la cripta de la "seva" església, a la capella de la Mare de Déu del Carme. El seu procés de beatificació està en marxa, i nombroses gràcies han estat rebudes mitjançant la seva intercessió.

En Gaudí no pensava pas acabar la seva obra: « No voldria pas acabar la construcció del Temple. No convindria pas això. Fer pujar el Temple és una pregària en el temps. Cal deixar a les generacions esdevenidores la possibilitat de lloar Déu tot construint-lo, i fer servir d'altres estils ». Tot sovint repetia: « Sant JOSEP acabarà aquest Temple ». De fet, la Sagrada Família que el Papa Benet XVI ha consagrat com a basílica, és encara un edifici inacabat.

Des de la seva dedicació, el Papa assenyalava un aspecte fonamental d'aquesta obra: « En Gaudí realitzà allò que avui en dia és una de les tasques més importants: deixar enrere l'escissió entre la consciència humana i la consciència cristiana, entre existència en aquest món temporal, i obertura a la vida eterna, entre la bellesa de les coses i Déu que és la Bellesa ». I hi afegia: « Hem dedicat aquest espai sagrat a Déu, que s'ha revelat i donat a nosaltres en Crist, per ser definitivament Déu entre els homes. L'Església no té pas consistència per ella mateixa; és cridada a ser signe i instrument de Crist, en una pura docilitat a la seva autoritat i tota sencera al servei del seu mandat. L'únic Crist funda l'única Església; Ell és la roca sobre la que s'aguanta la nostra fe. Basats en aquesta fe, busquem junts poder ensenyar al món la cara de Déu, que és Amor i que és l'Únic que pot respondre a l'ardent desig de plenitud de l'home. Aquesta és la gran tasca: ensenyar a tots que Déu és un Déu de pau i no de violència, de llibertat i no de coacció, de concòrdia i no de discòrdia ».

Que Déu ens concedeixi, cadascun en el propi lloc, ser artesans de bellesa i de pau, testimonis de la Veritat que és Crist, per poder ser anomenats fills de Déu!

Bon Nadal i feliç any nou!

Dom Antoine Marie
O.S.B.

Ajudes:

- Xecs ordinaris a nom de 'Abbaye St. Joseph de Clairval'
  - Per mitjà del seu propi Banc, ingressos en el nostre compte:
Abbaye St. Joseph de Clairval C.C.C. 2104 - Of.: 3335 - D.C.: 07 - N°: 9113949609 (Caixa Duero).
  - Targeta de crèdit (Visa, CB, Mastercard) consulti la nostra pàgina web: <http://www.clairval.com/>
- Fax: 03 80 96 25 29 – E-mail: abbaye@clairval.com – <http://www.clairval.com/>

Abbaye Saint-Joseph de Clairval (Ed. catalana) ISSN: 1956-3914 - Dépôt légal: date de parution - Directeur de publication: Dom Antoine Beauchef - Imprimerie: Traditions Monastiques - 21150 Flavigny-sur-Ozerain.

ABBAYE SAINT-JOSEPH DE CLAIRVAL – 21150 FLAVIGNY-SUR-OZERAIN – FRANCE
Fax: 00 33 3 80 96 25 29 – E-mail: abbaye@clairval.com – Site: <http://www.clairval.com/>